

SZABANTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Helyben hához hordó: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre . . . 36 korona Egész évre . . . 40 korona
 Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre . . . 10 korona
 Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
 Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratok vis-
 szaadására nem vállal felelősséget. Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Japán megkezdte a háborút.

Francia lapok örömmel hirdetik, hogy Japán megkezdte a háborút Szibériában.

Amit a franciák olyan boldogan kürtölnek világgá, az bennünket egyelőre hidegen hagy. Mi nagyon jól tudjuk, a franciák is nagyon jól tudják, csak nem akarják bevallani, hogy Japán bizony nem a franciák és nem az angolok kedvéért, hanem csak a saját jól felfogott önző érdekéből lépett harcba.

Japán az orosz háboruban Kelet-Ázsia nagyhatalmasságává nőtte ki magát. Most ő akar kizárólagos nagyhatalom lenni a Csendes Óceán nyugati partján és e célból vezéreltetve, nagy következetességgel halad a maga útján előre.

Mindenki azt várta a háboru kezdetén, hogy Japán mellénk fog állani s e helyett általános meglepetésre: ellenségeink sorába lépett. Kiderült, csak azért, hogy Csingtaut és a németek ausztráliai és ázsiai szigeteit elfoglalhassa.

Mikor ezeket zsebrerakta, szépen hallgatott négy éven át. Semmiféle biztatással nem tudták rávenni, hogy csapatokat küldjön szorongatott ellenségeink segítségére s Japán lesben állt és várt. Neki Hekuba az egész Elzász-Lotharingia, meg Wilson négy pontja, Szaloniki, Trieszt és Palesztina. Neki csak egy kell: Kelet-Szibéria.

Azt pedig most kaphatja meg legbiztosabban.

Oroszország képtelen megvédeni Szibériát. A nagy birodalom széthullott, a bolsevik kormány képtelen rendet és hadsereget teremteni, elég gondja van egyébként is a betolakodott angolokkal és a ki nem dobható csehekkel. A japánok tehát ugyyszólván kardcsapás nélkül nyomulhatnak előre, addig, a meddig tudnak, vagy pedig akarnak.

Itt van aztán az a pont, amelynél megszűnhetik a franciák öröme.

Japán nem akarhat előrenyomulni az Uralig, vagy pláne Európába, mint Párisban remélik. Neki csak Ázsiában, Szibéria gyéren népesített, de természeti kincsekben annál gazdagabb óriási területén van keresnivalója. Ott a japán nép kifejtheti hatalmas exponzív erejét s amire az orosz képtelen volt: vi-

rágzó és népes országgá teszi Szibériát.

A 60-80 milliónyi japán népnek évszázadokra elegendő terjeszkedési terület lesz Szibéria keleti része, vagy ha Kinát is bevonja az akcióba, mondjuk egész Szibéria. Az orosz hullámok egyszerűen visszahúzódnak Szibériából s jön helyükbe a sárga tenger.

De még ha kedve volna is Japánnak áttörni az Uralon, csak úgy vereskedési passzióból Kievet alatt magyar és

német fegyverekkel akarna mérközni: erre egyszerűen nem volna képes az óriási távolság miatt. A szibériai vasut nem tudta táplálni az orosz hadsereget az orosz-japán háboruban; nem lenne képes táplálni a japán hadsereget sem Turkesztánon innen. Ezt a japánok nagyon bölcsen tudják s ha eddig hajón nem küldtek sereget Európába, nem fognak küldeni az egyvágányú szibériai vasuton sem.

A japánok csak az orosz területet csökkentik: azt a birodalmat, melynek nagysága volt alapja annyi kölcsönadott francia milliárdnak. Ezen pedig Párisban sirni kellene, nem örülni.

Amerikaiak a francia fronton.

Budapest, június 28. (Saját tudósítónktól.) A Reuter-ügynökség jelenti Washingtonból: March tábornok közli: Gyakorlott amerikai csapatok érkeztek most Franciaországból Olaszországba. Az aise-marnei harc vonal menti hadműveletek következtében a németek most 11 mérfölddel messzebb állanak Páristól. A szövetségesek harc vonala 10 mérfölddel megrövidült. Az angoloknak a Reimstől nyugatra való előhaladása a németeket délen aggasztó helyzetbe hozta.

Baker hadügyi államtitkár később a szenátusban kijelentette, hogy a katonai bizottság várakozása szerint a júliusban szállítandó csapatok száma háromszázra fog menni. Egészben 1.250.000 embert szállítottak Franciaországba.

A németek feladták a Marne-frontot.

A francia jelentés közli:

július 28., délután 3 óra.

A Marne-től északra a franciák folytatták az éj folyamán előnyomulásukat. Egyes csapatrészek elérték a Ourcq déli partját. A jobbparton ismét közeledtek a dormans-reimsi uthoz. — A Champagneban visszavertünk több támadást, amelyeket a Mont Sens Nomtól délre és St. Hilsitretől északkeletre levő állásaink ellen intéztek. Vonalainkat teljesen megtartottuk.

— éjjel 11 óra.

Az a nyomás, amelyet a francia

és a szövetséges csapatok fejtenek ki napok óta a német haderők ellen, még most is tart. *A németek ma a Marne-től északra levő egész arcvonalon visszavonultak.* Csapatunk utánuk nyomultak és elérték a Bruzères—Ville Neuve sur Féret—Courmont—Passy—Vrigny—Griselles—Neuville aux Lorris—Chaunazy vonalat. A Marne jobb partját teljesen megtisztítottuk az ellenségtől. Csapatunk 15 kilométernél nagyobb fronton üldözik Chateau-Thierrytől északkeletre. A Champagne arcvonalán a Névtelen hegytől délre levő környéken 300 foglyot ejtettünk, köztük 9 tisztet.

Moszkva kiűritése az élelmiszerhiány miatt.

Budapest, július 29. (Saját tudósítónktól.) *Stockholmból jelentik: Moszkvai táviratok szerint a szovjetkormány, tekintettel az egyre türethetlenebb élelmiszerhiányra, elhatározta, hogy a város lakosságának azon részét, melynek a városban való tartózkodása nem feltétlenül szükséges, sürgősen eltávolítja. Eddig az intézeteket és az iskolákat távolították el Moszkvából, most a kórházak következnek.*

Ma kezdődik a gyilkos orosz fogoly bűnügyének tárgyalása.

Az Aradi-uti tüzérlaktanyában, ma délelőtt fél 8 órakor kezdi a temesvári rögtönítelő bíróság a gyilkos orosz fogly: *Balachiu* Mihály s társai bűnügyének tárgyalását.

A tárgyalás nyilvános. A tárgyalást alighanem a mai napon be is fejezik. Meg kell elsősorban állapítani a rögtönítelő bíróságnak azt a fontos körülményt, hogy a vádlott személyileg tudott-e arról, hogy statáriumot hirdettek ki a megyében és Nagyváradon, mert ha az ellenkezője igazolódna be, ez már minősítene a büntetést. A vádlott különben azóta, mióta hivatalosan tudomására adták a statáriumot, olyan, mint a hulla, összeesett, sápadt, mozdatlan.

A károsultaknál feltűnő, hogy 8000 korona készpénzt otthon tartottak. Most kiderült, hogy hadikölcsönjegyzésre kérték tőlük ezt az összeget, de ők nem jegyezték semmit azzal az indoklással, hogy szükségük van a pénzre. S ez lett az asszony halála.

A három orosz fogoly: *Cserkasin* Iván, *Balachiu* Mihály és *Kurganov* Vaszili teljesen beismerik a rablógyilkosságot, azt is, hogy Madurkay Józsefet fojtogatták. Madurkay is felismerte őket. A rögtönítelő bíróság részéről *Czuczor* Vilmos dr századoshadbíró, *Mogán* István dr ügyész, századoshadbíró, *Abonyi* Oszkár dr hadbírósi hadnagy és *Barta* Gyula dr hadbírósi zászlós érkeztek Nagyváradra s a hadseregügyész kihallgatta az elfogott oroszokat, akik beismerték, hogy együtt mentek ki B. Böszörménybe és elkövették a rablógyilkosságot. *Kurganov* Vaszilinál megtalálták a megfojtott *Éber* Mihályné ingét.

Az elrabolt pénz jórészét megtalálták a foglyoknál, ezenkívül cigarettákat, amelyek egyfajta voltak a gyilkosság színhelyén talált cigarettavégekkel.

A nyomozás, amelyet *Kolontáry* János t. kapitány a detektivek nagyszerű közreműködésével vezetett s *Jánossy* Gyula főkapitány szabadságideje félbeszakításával fejezett be, teljes mértékben kielégítette a rögtönítelő bíróságot, amely a nagyvárad rendőrség bünygyi osztályának elismerését adta tudtára.

A rögtönítelő bíróság ma, kedden reggel fél 8 órakor tartja a nyilvános főtárgyalást a tüzérségi laktanyában, dr *Czuczor* Vilmos hadbíró százados lesz a főtárgyalás vezetője s a vádat *Mogán* István dr hadseregügyész fogja képviselni. A bíróság a tárgyalás vezetőjéből és három szavazó bíróból áll. Az ítéletnek egyhangulag kell lennie, amennyiben az ítélethozatal nem egyhanguan történik, az ügyet rendes hadbírósi eljárásra utalják. Maga a főtárgyalás is háromszor huszonnégy óráig tarthat s amennyiben ennyi idő alatt le nem tárgyalható, ebben az esetben is megszűnik a rögtönítelő bíróság hatálya. Az ügyésznek kétszer huszonnégy óra áll rendelkezésére, hogy kellő bizonyítékokat szerezzen.

A rögtönítelő bíróság összeülését nem akadályozza. Az ítéletet a temesvári katonai parancsnok elé terjesztik, akinek kegyelmezési joga van. Ha ezzel a jogával élni nem kíván, az ítéletet kihirdetése után két órával végre kell hajtani. — Az ítélet csak egyféle lehet: halálos. Valószínűleg kedden este már befejezik a tárgyalást és így a szerdai napon történik meg a döntés.

Hogy mi lesz a büntetés neve: kötéll vagy golyó, nem tudható. Amennyiben kötéll által való halálra ítélik a bűnösöket, az ítéletet *Bali* Mihály állami hóhér fogja végrehajtani a várban, ha pedig az ítélet agyonlövésre szól, akkor a tüzérszázárnya udvarán történik meg a kivégzés, mely nyilvános lesz. Ha a szökésben levő kozákokat elfogják, szintén rögtönítelő bíróság elé kerülnek.

Az utóbbi időben a katonai parancsnokság területén nagyon elharapóztak a gyilkosságok, amiket különösen hadifoglyok követnek el.

A delikvenseket ma délelőtt erős katonai fedezettel szuronyok közt, vasra verve kísérték át a tüzérlaktanya fogházába.

Bali Mihály
hóhért tegnap telefonon rendelték Nagyvá-

radra, az esetre, ha a rögtönítelő bíróság kötéll általi halálra ítélné a vádlottakat. *Bali* Mihály pribékjeivel ma érkezik Nagyváradra. A kivégzést valószínűleg csütörtökön hajtják végre. Beszélgettünk a várható ítéletről egy főtisztviselővel, aki rövidesen így felelt:

— *Három akasztás.* A rablást külön is akasztással bünteti a statárium, tehát nem nagy mesterség az eredményt megjelölni.

Nyomában van

a rendőrség ezenkívül a szökevény kozákoknak és kitűnő adatai vannak róluk. Ez pedig az a fényképgyűjtemény, amelyet *Jánossy* Gyula főkapitány létesített nagy előrelátással. Minden orosz foglyot, akivel a rendőrségnek dolga volt, megmotoztak s mindegyiknél rengeteg fényképet találtak. Ezekből a fényképekből állították össze a nagyvárad rendőrség híres gyűjteményét, amelyben minden orosz fogoly arcképe megtalálható még akkor is, ha csak annyit tudnak róla, hogy *Iván* kozáknak vagy *Vaszili* oroszoknak hívták. Akik pedig vele érintkeztek, azok rögtön felismerik a keresett oroszot. A szökésben levők kézrekerülése tehát csak órák kérdése.

Ujabb orosz fogoly garázdálkodásról jelentenek *Margittáról*. *Fischer* Sámuelhez betörték orosz foglyok és sok száz harisnyát, női ruhaszövetet, vásznat raboltak el. A csendőrség már nyomon van.

Városi tisztviselők szervezkedése.

Megalakult a helyi szervezet.

Nagyvárad város tisztviselői s összes alkalmazottai vasárnapi gyűlésükön szervezkedtek.

Rimler Károly polgármester megnyitójában elmondotta, hogy az ország összes törvényhatósági s rendezett tanácsú városainak alkalmazottai érdekeik védelmére közös szervezetet alakítottak. A szegediek átirata megérkezett hozzájuk is s ebben a kérdésben kell most határozni.

Doszpoly Dezső dr árvaszéki ülnök kifejti, hogy minden tisztviselőcsoport szervezkedett már, csak a városiak maradtak hátra például a vármegyeiekkel szemben is. A szegediek átiratát ismerteti, e szerint a főcél a szolgálati pragmatika s az automatikus előlépés. Indítványozzák, hogy az országos szervezetet alakítsák meg e címen: városi alkalmazottak országos szövetsége, de ne Budapesten, hanem Szegeden legyen az alakuló gyűlés, hogy ők legyenek a vendéglátók. Kérnek ezenkívül programot a továbbiakra, közlik, hogy 136 vidéki város közül 71 csatlakozott hozzájuk. Az előadó javaslata az, hogy helyi szövetség alakítsák meg *Rimler* Károly polgármester elnöklésével, alelnökök legyenek *Lukács* Ödön h. polgármester és *Thury* László dr főügyész, jegyző: *Kakas* István t. fogalmazó. Ez a szervezet a város összes alkalmazottait egyesíti, kivéve a háborús üzemek személyzetét.

A javaslatot elfogadták.

Az intéző bizottság elnöke lett *Thury*

László dr főügyész, alelnökei *Mayer* László dr főorvos és *Istvánffy* István árvaszéki elnök, előadók *Pácz* Sándor dr és *Doszpoly* Dezső dr. A programot a következő tagokból álló bizottság dolgozza ki: *Komlóssy* József t. főjegyző, *Juricskay* Barna, *Eleméry* Ferenc tanácsosok, *Gerő* Ármin főkapitány, *Szücs* Géza főszámvevő, *Köszeghy* József főmérnök, *Jelinek* Géza t. főszámvevő, *Döry* István dr alügyész, *Örömy* Gyula építőmester, *Réz* Mihály felügyelőigazgató, *Felicidész* Lajos dr igazgató, *Pogátsás* György számtiszt, *Erdélyi* Bernát, *Losonczy* Gábor számtisztek, *Kelepecz* Dezső anyakönyvvezető, *Rimanóczy* Béla igazgató, *Deák* Károly, *Walderstein* Etel és *Akhandesz* István.

Az alakuló gyűlés helyéül Budapestet jelölik meg, ez alkalmasabb, ott vannak a kormányhivatalok s a lapok is jobban foglalkoznak a városok ügyével, ha a fővárosban szervezkednek. Az alakuló gyűlésen *Thury* László dr főügyész és *Pácz* Sándor dr levéltáros képviselik a fiókegyesületet, de mehet, aki akar. Az intézőbizottság dolgozza ki a helyi szervezet szabályait is.

Haltenberger Vilmos

kelmefestő és vegytisztító gyáranak második számú felvételi üzlete, **Szent László-tér, Dell'ortó cég mellett.**

Vállal minden szakmájába tartozó munkát, elsőrendű kivitelben, mérsékelt áron.

Angol repülők támadása kórházak ellen.

Budapest, július 29. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A Ptesse haditudósítója jelenti: 22-én este 10 angol repülőgép mintegy 40 védő repülőgép kíséretében borzalmas kimenetelű támadást intézett a Braisne—Fismes közötti harctéren levő francia helységek ellen. A repülőknél sikerült a német záró övet áttörni és este 6 órakor megjelentek a genfi keresztrel világosan ellátott francia kórházak felett, melyeket a németek a legutóbbi Marne menti csatában zsákmányoltak.

A kórházakban angol és francia személyzet dolgozott, a kórház tele volt német, angol és francia sebesültekkel. 5 perc alatt 10 nagy bombát dobtak, amelyeknek hatása megsemmisítő volt a sebesültekre. Egy bomba felgyújtotta az egyik sebesültekkel telt barakkot, egy másik az operációs terem tetejét döntötte össze, harminc sebesült meghalt, több mint hetven ember megsérült. Egyik bomba megölte az éppen operáló egyik híres freiburgi sebészt és a neki segédkező két irgalmas nővért.

Japán és Wilson programja.

Budapest, július 29. (Saját tudósítónktól.) (M. T. I.) A Petit Parisien jelenti, hogy Matsni párisi japán nagykövet értesítette a francia kormányt, hogy Japán elfogadta Vilsonnak a szibériai intervencióra vonatkozó programját.

Az angolok szerint a németek az Aisneig fognak visszavonulni.

Budapest, július 29. (Saját tudósítónktól.) A Reuter-ügynökség jelenti Stockholmból, hogy az ellenség az Ourcq vidéket feladta s így alig kétséges, hogy a németek az Aisne mögé fognak visszavonulni. Vasárnap óta 20 mérföldnyi arcvonalon átlag 3 mérföldnyi előnyomulást tettünk, amiből következtethető, hogy a németek tovább fognak visszavonulni.

A Wolff-ügynökség esti jelentése.

Berlin, július 29. A Wolff-ügynökség jelenti 29-én este: Az ellenségnek a Ferren Tardessoistól nyugatra levő vonalaink ellen intézett támadásai ismét véresen összeomlottak.

Amerika vesztesége 8 nap alatt 32760 ember.

Budapest, július 29. (Saját tudósítónktól.) Baselből jelentik: Newyorki jelentések szerint az Amerikában kiadott veszteségi lajstrom július 18-tól 26-ig 32760 nevet foglal magában.

Az antant a bosleviki uralom ellen.

Budapest, július 29. (Saját tudósítónktól.) Luganóból jelentik: Miller angol tábornok, aki ezidőszert hivatalosan Olaszországban tartózkodik, kijelentette: ahhoz, hogy Oroszország méltó helyet foglaljon ismét el a szövetségesek között, feltétlenül szükséges, hogy a bolsevik kormányt, annak közegeit és a sovjeteket elpusztítsuk. A szövetségeseknek kötelességük, hogy a bolsevikokkal és Németországgal szemben álló orosz népet anyagilag támogassák s a Szibériában és Észak-Oroszországban kitört ellenforradalmárokkal egy kézre dolgozzanak.

Az angolok nem számítanak további előrehaladásra.

Budapest, július 29. (Saját tudósítónktól.) A Berliner Tageblatt jelenti: Angol katonai kritikusok közleményeiből kitűnik, hogy már nem számítanak a szövetségesek további előhaladásra, az angol-francia csapatok kezdenek mostani állásaikban berendezkedni.

Az antant nem bizhatja magát az amerikai segítő csapatokra.

Chiassóból jelentik: A Corriere della Sera a háboru mostani fázisát az ententere nézve kritikusként tartja. Ha az entente győzne, akkor — ugymond — nem szabad magát az amerikai segítő csapatokra bízni, hanem a hézagokat saját erejéből kell kitölteni. Minthogy Olaszország fiatal és egészen idős évfolyamait a közgazdaság károsítása nélkül nem hívhatják be, alaposan meg kell vizsgálni a felmentettek ügyét és újra kell rendezni a hadtápszolgálatot.

A németek újabb visszavonulása.

Kiürítették az Ourcq és az Avre közötti harcterületet.

Berlin, július 29. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsoportja. Részleges támadásokat, amelyeket a Lystól és a Scarpetól északra és széles fronton a Somme északi partján indítottak az angolok, visszautasítottunk.

A német trónörökös hadcsoportja. — Az Aisnetől délre levő szakaszokon a déli elött nyugodtan telt el. Délután a Ville-Montoiretől északra heves tüzérségi előkészítés után megindult ellenséges részleges támadásokat ellenlökéssel visszavertük.

A július 26-ról 27-re virradó éjjel az Ourcq és az Avre között lagelől levő harcterületünket tervszerűen kiürítettük és a védelemre a Fereen—Tardenois—Villean közti vidéken rendezkedtünk be. Mozdulatunk rejtve maradt az ellenség előtt, mert július 27-én még az ellenséges tüzérség lőtte régi állásainkat. Hátrvédeink meggátolták az ellenségnek délután habozva előre tapogatózó csapatait az általunk feladott terep birtokba vételében.

Tegnap megpróbálta az ellenséges gyalogság, hogy erős tüzérségi védelem alatt előredolgozza magát új állásainkig. Az előterepen hagyott gyenge osztagaink az ellenséget bevárva közelebbi puska és géppuska tüzeléssel fogadták és érzékeny veszteséget okoztak neki. Az előző napon berendezkedett tüzérségünk, valamint harci repülőink a menetelő ellenséges csapatokban és páncélos gépkocsikban hálás célpontot találtak. Fereen Tadenois, Malliet és tőle délkeletre erősebb támadások elől feladatuk bevégezése után ezek az előterepen hagyott csapataink a kapott parancshoz képest visszavonultak állásainkba. Az ellenség többször megismételt támadásai heves harcokra vezettek, amelyek visszavetésével végződtek.

Bachelin tábornok parancsnoksága alatt kelet és nyugotporoszországi ezredek, amelyek már Chateau Thierrytől északnyugatra lévő magaslatokon a csata kezdete óta nap után számos francia és amerikai hadosztály rohamait hiúsították meg, tegnap is különösen kitűntették magukat.

Löwenhardt hadnagy 45 ik légi győzelmét aratta.

Ludendorff, első főtábornok.

* A Máv. 70 százalékos tarifaemlése. A kormány elhatározta, hogy az államvasuti szállítási tarifák emelése szeptember hó elsején lép életbe. A kormány a tarifaemelésére vonatkozólag a tarifa-bizottság javaslatát fogadta el, mely szerint az emelés minden árura és távolságra egyenlő lesz és pedig 70 százalékos. Egyedüli kivétel a szén amelynek szállítási tarifája 40 százalékkal emelkedik. A vasuti tarifaemelés — ugyan csak 70 percent erejéig — szeptember első napján lép életbe Ausztriában is.

Sulyos harcok Albániában.

Budapest, július 29. (A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata.) Az olasz fronton tüzérségi harc és gyalogsági csatározások.

Albániában erősebbé vált az ellenségnek előretöréseink által kiváltott akciója. A Semeni-könyöknél levő állásaink öt ízben képezték heves támadások célját, amelyek azonban a tüzérség által kiválóan támogatott védőcsapatok ellenállásán mindannyiszor véresen összeomlottak. A Mali Silvee hegységben is négyszer támadott hiába az ellenség. Részben tüzeléssel, részben pedig ellenlökéssel üztük vissza.
A vezérkar főnöke.

Trockij szerint az oroszországi intervenció csak a németeknek használ.

Budapest, július 29. (Saját tudósítónktól.) A Vossosche Zeitung jelenti Bernből: Trockij fogadta a Newyork Herald munkatársát és a következőket mondotta:

— Az entente emberei Oroszországban mindent megtesznek, hogy a sovjetnek és saját kilátásainak minden lehetőségét Oroszországban lerontsák. Ily módon csakis a németeknek használtak.

Sőt az angol és francia misszió néhány tagja elkövette azt a baklövést, hogy a lengyeleket és ukránokat fellázította az oroszok ellen. Az entente ismét rosszul áll Oroszországban, ezért Japánt inspirálja ellenünk. Ez csak az ententének fog ártani, mert senkise fogja hinni, hogy intervenciója önzetlenségből történt.

507 légi támadás egy francia város ellen.

Budapest, július 29. (Saját tudósítónktól.) A Matin jelenti: A német messzehordó ágyuk 11 napig lötték Bellfortot. A háboru kitörése óta ezt a megerősített várost összesen 507 ellenséges légi támadás érte.

Hogyan élt Romanov ezredes Jekaterinburgban?

Az ekszcár utolsó napjai. — Magyarok is őrizték a volt cárt. — Egy ötös honvédzászlós elbeszélése.

A Temesvári Hirlap írja:

A napokban érkezett haza Nagybecskerekre majdnem két esztendei fogságból Weitz József nagybecskereki magántisztviselő. az 5-ik honvéd gyalogezred tartalékos zászlósa, aki fogságának legnagyobb részét Jekaterinburgban töltötte. Ez a nyakatekerő orosz város volt az oroszok egykori cárijának: Romanov ezredesnek legutóbbi tartózkodási helye. Itt végezték ki július 14-én a világ-háboru egyik véreskezü felidézójét: a minden oroszok „atyuskáját” a hatalomra jutott vörös gárdisták a magas szovjet utasítására.

A Temesvári Hirlap tudósítója fölkereste Weitz József zászlóst, aki érdekes részleteket mondott el Romanov ezredes jekaterinburgi életéről:

— Perm kormányzóságnak mintegy százezer lelket számláló csinos gyárvárosa Jekaterinburg. A város közepén egy nagy tó van. Április 3-án vitték oda a volt cárt, a feleségét és Anasztázia nagyhercegnőt. A trónörökös már ekkor nem volt vele.

— A Klubnája Ulicá-ban egy Makarov nevű srappellgyáros földszintes egyszerű polgári házában helyezték el a volt uralkodó családot. A házat négy méter magas dupla kerítéssel vették körül, úgy hogy még a padláson sem láthatott ki senki. A háztetőn nyolc gépfegyvert állítottak föl.

— A Goszpodin Polkovnik (ezred dr) végtelenül szomorú volt a fogságba való bevonulásakor. A vörös gárdisták kísérték oda és a lakosság folyton ezt ordította:

— Le a cárral!
— Föl kell akasztani!
— Lőjjetek agyon!
— A felesége közömbösen ült mellette. Megvetéssel, szikrázó szemekkel nézett a tömeggel farkasszemet.

— Azután, hogy bedeszékálták őket a Makarov házba, mi nem láttuk többé.

Gyakran mentem el a ház előtt, ahol vörös gárdisták őrködtek. Egy vörös gárdistával megismerkedtem, aki elmondta róla a következő intimitásokat:

— A cár élete nagyon szomorú volt a fogságban. Feleségétől elkülönítették, csak naponta egyszer, ebéd után 2—3 óra között beszélhetett vele, de ekkor is az örök jelenlétében. Őrsége felváltva oroszokból és magyar hadifoglyokból állott. Ha magyar hadifogoly volt az őre, akkor nyugodtan beszélhetett a családjával, az orosz örök azonban mindig zaklatták. Ilyenkor a cár visszahúzódott az ajtó mögé és ott diskurált a kiszabott egy órán át feleségével és Anasztázia leányával. Romanov ezredes ezért örült, ha magyar őrsége volt. Mondotta is rosz magyarsággal:

— Matyar zember jó ember, matyar ember szereti...

— Naponta egy órát szabad volt sétálni az udvaron, persze őrségetében, Kosztot a szovjet konyhájáról kapott az excár. Ez a konyha pár házzal feljebb volt a Makarov háztól. Naponta egy pincér vitte át

neki az edelt, ugyanazt, a mit a vörös gárdisták ettek: leves, hus, kása...

— A vörös gárdisták mégis respektálták Romanov Miklósban, ha nem is a volt cárt, de az ezredest, mert meghagyták szolgálatában a segédtszjtjét: egy orosz ezredest, aki azonban folyton betegeskedett. Vele volt még a háziorvos és a borbély, aki hetenként kétszer nyírta a szakállát és naponta gondosan megfésülte.

Weitz zászlós július nyolcadikán hagyta el Oroszországot. Közlései tehát az excár élete utolsó napjairól valók. Az orosz viszonyok jellemzésére mondta el még a következőket:

— Érdekes, hogy miként alkalmazzák Jekaterinburgban és azt hiszem egész Oroszországban a statáriumot. Például két rubelen felüli lopásért már halálbüntetés jár. De ezt sem előzi meg rendes bírói eljárás, hanem ha valakit lopáson érnek, a hátára nagy fekete táblát tesznek ezzel a felirattal:

Loptam, üssetek!

Azután a delikvenst az örök végig kísérik a városon és mindenki üthet rá akkorát, amekkora jól esik. Legtöbbször persze agyonverik...

A rendőrség államosítása.

Gerő Ármin főkapitány véleménye.

Debrecen városa a rendőrség államosítása alkalmából feliratot intézett a képviselőházhoz, amelyben kéri, hogy a rendőrség államosítását az egész ország területén egyszerre vigyék keresztül.

Továbbá az állam a rendőrségi épületek, butorok, felszerelések stb. ellenértékét térítse meg s végül Debrecen törvényben jelölje ki rendőrfőkapitányi kerületi székhelyül.

A pártolás végett hozzánk is megküldött felíratra Nagyvárad város tanácsa kikérte Gerő Ármin főkapitány véleményét.

Gerő Ármin főkapitány véleményében kifejezést ad annak, hogy a rendőrség államosítását a legnagyobb örömmel fogadjuk, mert 30 éves törekvés megvalósulását látjuk benne.

Az egyszerre való végrehajtás igen üdvös lenne, de kérdés, hogy éppen a mostani legnehezebb időkben ily óriási nagy átalakulásnak és átszervezésnek nem lesznek-e pénzügyi, személyi és technikai szempontból nehezen leküzdhető akadályai.

Bizunk azonban Wekerle Sándor miniszterelnök alkotó zsenijében s gyors rekonstruáló képességeiben, hogy ezt a kérdést sikeresen oldja meg.

Az átadandó épületek és felszerelések értékének megtérítése a főkapitány szerint kicsinyes dolgok, mikor az állam nagy személyi és dologi terhektől mentesíti a várost. Különben is a legénységi és börtönhelyiségek annyira egészségtelenek, hogy azok helyett az államnak rövid időn belül új helyiségekről kell gondoskodni.

Ami pedig a kerületi székhely ügyét illeti, nincsen értelme, hogy Debrecen érdekében Nagyvárad irjon fel.

Az átiratban foglaltakat mellőzze Nagyvárad városa s irjon fel a saját érdekében.

s Nagyváradnak rendőrkerületi székhelyül való kijelölését a Baróthy Pál törvén. biz. tag indítványában oly alaposan kifejtett indokok alapján kérjük.

A főrendiház reformja.

A birtokpolitika. — A N. V. Vasut elleni panaszok.

Nagyvárad város jogügyi szakbizottsága elé ritkán kerülnek egyszerre olyan nagy horderejű kérdések, mint a tegnapi ülésen. Alaposan meg is vitatták azokat s majdnem három óra hosszáig tanácskoztak a fontos kérdések felett.

Dr Thury László v. főügyész elnökölt az ülésen.

A birtokpolitika rendezése.

Kecskemét város feliratot intézett a birtokpolitika tervezett rendezése tárgyában, különös tekintettel Kecskemét város sajátos helyzetére. Kecskemét város földeket vásárolt össze már régen s azokat hosszabb bérletekben adta át lakosainak. Így fejlődött ki Kecskemét óriási gyümölcs és konyhakertészete. Vannak családok, akiknek még a harmadik elődjük birta bérbe a területet. Ez amig hasznos a bérlő családra, hasznos a városra is. Kecskemét város azt hiszi, hogy a tervezett birtokpolitikai akciónál a városok és így Kecskemét földbirtoka is, változást szenvedne, azért feliratban ellenzik és céltalannak mondják az ilyen birtokpolitikai megoldást, Kecskemétnek nincs szüksége állami kényszerre a birtokpolitikánál. Azonban az örökbérlés és birtokjádék rendszer a lakóházakra is kiterjesztendő.

A tanács az átiratra kéri a jogügyi szakbizottság véleményét.

A szakbizottság az átiratból azt látja, hogy az Kecskemét speciális érdekeit öleli fel s ezért napirendretérést javasol.

A főrendiház demokratizálása.

Kisküküllővármegye a választójogi törvény megalkotása után szükségét látná hogy a főrendiházat is demokratikusabb alapon reformálják. És pedig a törvényhatóságok is válasszanak 1—1 tagot tízéves megbizatással továbbá tagjai legyenek a főrendiháznak a M. Tud. Akadémia, Petőfi, Kisfaludy társaságok elnökei, az Egyetemek rektorai, a kir. Táblák elnökei. Ez irányu feliratát pártolás végett megküldötte s erre kéri a tanács a jogügyi bizottság véleményét.

Dr Thury László szükségesnek tartja a főrendiház reformját. A születésből eredő jogot ki kellene zárni, de az intelligenciának, a hivatottságnak és a vagyonnak kellene helyet biztosítani a főrendiházban. A vagyonnál is a választást kellene behozni, hogy pl. bizonyos vagyonnal bírók meghatározott számú tagot válasszanak maguk közül. Kisküküllő kivánságát nem tartja elégnek, hanem a születési előjog megszüntetésével csökkenteni kellene a főrendiház tagjainak számát.

Dr Medvigy Gábor ezt nem helyesli. A történelmi bázist ha törlik, eltörölhetik az egész főrendiházat. A mágnásokkal nem annyira a születés, mint inkább a családi vagyon a tagság alapja. Azt lehetne megtenni, hogy pl. az ügyvédi kamarák elnökei legyenek tagjai a főrendiháznak.

A szakbizottság azon javaslatot terjeszti a közgyűlés elé, hogy szükségesnek tartja a főrendiház bizonyos reformját és pedig két

irányban: az államgazdasági és szellemi élet nagyobb mértékben nyerjen képviselést, azonban azt, hogy kik legyenek még főrendek, Küküllő megye feliratában nem látja kimerítve. Másodsor szükséges volna, hogy a mostani jogosítványok szorítottassanak meg bizonyos szelekció szerint.

Akik nem lehetnek képviselők.

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara nincs megelégedve az összeférhetlenségi törvénnyel, mert az állami szállítók, az állammal összekötetésben álló pénzintézetek, vállalatok igazgató- és felügyelőbizottsági tagjait részben elzárja a képviselőségtől.

A jogügyi bizottság javasolja, hogy térjenek napirendre az átirat felett.

A N. V. Vasut visszaélései.

A Nagyvárad Városi Vasut tudvalevőleg már hónapokkal ezelőtt kérte a villamos vasut díjainak 20 és 30 fillérré, a teherárak szállítási díjainak pedig métermázsánként az eddigi 10 fillér helyett 16 fillérré való emelését.

A város tanácsa a díjak felemelését a városnak nyújtandó rekompenciák ellenében elfogadásra ajánlotta, a közgyűlés azonban a tanács javaslatát nem fogadta el, hanem Veiszlovits Gyula javaslatára az általa előterjesztett állítólagos sérelmek megszüntetésére utasította a tanácsot.

A jogügyi szakbizottság tárgyalta egy, a Veiszlovits Gyula által felsorolt sérelmeket, mint a vasutársaság által azokra küldött felvilágosításokat, amelyek szerint az állítólagos sérelmek miniszteri rendeleteken, szabályzatokon alapulnak, a többiek pedig tagadásba veszi a vasutársaság.

A jogügyi bizottság véleményezi, hogy a törvényhatóság változtassa meg előbbi határozatát, mert azt konkrét adatok hiányában nem hajthatja végre. A vasutársaságot a felpanaszolt dolgoktól eltiltani nem lehet, de ha adott esetben azokat valaki sérelmesnek véli, a bíróságtól szerezzen elégtételt.

A földbérleti szerződések revíziója.

Agrárkörökben rövid idő óta igen érdekes kérdés van napirenden. Arról van szó, hogy az OMGE s vele együtt különböző mezőgazdasági érdekszövetségek és testületek nemrégiben arra kérték a földművelésügyi s igazságügyminisztert, hogy a háboru előtt kötött földbérleti szerződéseket vegyék revízió alá.

Követelésükkel oda konkludáltak, hogy a kormány semmisítse meg az érvényben levő bérleti szerződéseket, mert azok összege a föld mai jövedelmével nincs arányban. A földművelésügyi, de az igazságügyi miniszteriumban is, nem igen mernek ebbe a kérdésbe beleavatkozni.

Azt a miniszteriumban is elismerik, hogy a földbérletek mai összege valóban nincs arányban a föld jövedelmével. Ezernyi számmal vannak érvényben olyan bérletszerződések, amelyeknek a föld jövedelme negyvenötvenszerese a bérletösszegnek.

A kisbirtokosok bérletének kérdése még sokkal sürgősebb követelmény. A hadbavonult kisgazdak 1914 ben a háboru elején csa-

ládaikra bízták a föld művelését. Alig egy-páran végzik el ezt a munkát maguk. — A legtöbbje még ugyanabban az évben nevetéses kis bérösszegért adta bérbe a háboru tartamára vagy még azon túl menő időre is földjét. A kis bérösszeg ma természetesen nem elégséges a hadbavonultak családjainak és itthonmaradottjainak a megélhetésére. — Egyszerűen parancsoló kötelesség, hogy a kormány vagy a parlament sürgősen avatkozzon bele a földbérleti szerződések kérdéseibe és változtassa meg a most érvényben levő szerződéseket.

Erre most az a megoldás vetődött fel, hogy a birtokosok kötelesek legyenek a bérlőket saját megélhetésükre szükséges terményekkel egész évre ingyen ellátni.

Ezzel a tervvel azonban a gazdák nem elégszenek meg, és konkrét megoldásul azt ajánlották az illetékes miniszteriumokban, hogy az árbecslő bizottságok alakításával a változott viszonyok folytán előállott magasabb bérletösszegeket a kormány állapítsa meg.

HÍREK

* A megyéspüspök itthon. Gróf Széchényi Miklós megyéspüspök tegnap este több heti marienbadi üdülése után városunkba érkezett.

* A főispán itthon. Malatinszky Lajos főispán tegnap tíz napi szabadság után Nagyváradra visszaérkezett.

* A Népszövetségi Hangya Szövetkezet iránt a tegnapi nap folyamán olyan nagy érdeklődés volt, hogy tegnap, egyetlen nap 400 új üzletrészt jegyeztek a Népszövetségi Hitelszövetkezetben és pedig csaknem kivétel nélkül *mindenki legalább két üzletrészt, 100 koronát jegyzett.* Tekintettel a jelentkező tagok nagy számára, szükséges lesz több üzlethelyiséget is megnyitni mindjárt az első évben, a mi a tagoknak nagy kényelmére szolgál. Ehhez azonban jelentékeny tőke szükséges. A vezetőség gondosan átvizsgálta az eddig jelentkezett tagok névsorát és megállapította, hogy igen sokan megelégedtek szerényen egy üzletrész jegyzésével, holott módjukban állott volna sokkal többet is jegyezni, két-négy-hat üzletrészt meg sem érezték volna vagyoni helyzetüknél fogva. Kéri a vezetőség ezeket, ez alkalommal tegyék félre a szerénységet és egészítsék ki jegyzéseiket. Olyan vállalkozásról van szó, mely annál nagyobb sikerrel jár, minél hatalmasabb anyagi erővel indul meg, ebben mindenkinek megfelelő érdekességet kell vállalni, ha az előnyökben jogosan részt akar venni. Éppen azért a vezetőség kéri különösen azokat, a kik eddig csak egy üzletrészt jegyeztek, de módjukban áll többet is jegyezni: sziveskedjenek *legalább még egy üzletrészt* jegyezni. Jegyzéseket elfogadnak mindennap d. e. 9—12 ig és d. u. 3—6-ig a Népszövetségi Hitelszövetkezetben. Ugyancsak befizethetők az eddig esedékessé vált részletek is.

* Helfferich Moszkvában. Moszkvából jelentik: Helfferich volt államtitkár ideérkezett és átvette a diplomáciai képviselői vezetését.

* **Belányi Imre vaskeresztje.** Belányi Imre népfelkelő mérnökfőhadnagy, a városi villamosmű volt igazgatója újabb kitüntetésben részesült. Magyar osztrák és török harc-téri kitüntetéseihez most német kitüntetés is járult: megkapta a másodosztályú német vaskeresztet. Belányi a kisázsiai harctéren teljesít katonai szolgálatot s mint egymásután nyert kitüntetései bizonyítják: tehetségével és szorgalmával becsületet szerez a magyar névnek.

* **A Katolikus Népszövetség szociális kurzusa.** A Magyar Kurir jelenti: A Katolikus Népszövetség a legnagyobb magyar katolikus társadalmi szervezet, szeptember első napjaiban szociális hetet rendez, amelynek során elismert szakemberek, akik egy-egy kérdést nemcsak elméletileg, hanem gyakorlatilag is alaposan ismernek, megvilágítják a társadalmi s gazdasági élet valamennyi fontosabb területét. Elsősorban az agrár kérdések és ipari s szociális problémák ismertetése kerül sorra. A Katolikus Népszövetségnek a szociális hét rendezésével az a célja, hogy a keresztény szellemű szociális tevékenység munkásai teljes tájékozottsággal tudjanak behelyezkedni a jövő új társadalmi és gazdasági rendjébe. A kurzust azok részére rendezik, akik a jelen és a jövő szociális tömegmozgalmak vezetésében és irányításában résztvesznek.

A kurzus előadóiul eddig a következőket nyerték meg: *Prohászka Ottokár* püspök, *Giesswein Sándor* prelátus kanonok, *Majláth József* gróf titkos tanácsos, *Földes Béla*, *Simonyi Semadam Sándor*, *Huszár Károly* és *Haller István* országgyűlési képviselők, *Kenéz Béla* és *Heller Farkas* egyetemi tanárok, *Vass József* kollegiumi igazgató, *Ernsz Sándor* prelátus, vezérigazgató, *Blaskovits Ferenc* apátkanonok, *Komóczy István* teológiai tanár *Korányi Frigyes* báró, *Czeller Jenő* miniszteri osztálytanácsos, *Meskó Pál* igazgató, *Kirschaneck Ödön* plébános, *Székely János* és *Frühwirth Mátyás* titkárok, *Geöcze Sarolta* igazgatónő, *Kriegsau Emil* és *Korányi Sarolta*. A kurzuson több külföldi előadó is résztvesz, a többi között *Hauser prelátus*, az osztrák keresztény szociális párt elnöke.

* **A rendőrök ruházata.** Nagy örömet keltett rendőreink között az a hír, hogy a polgármester szövet után járt a Népruházati Bizottságnál s alighanem kapnak szövetet. Most arra figyelmeztetnek minket, hogy a város ne ragaszkodjon ok nélkül a kék rendőri egyenruhához, ha éppen ilyen színűt nem is kap. Lehet az csukaszürke is, az a fő, hogy tartós szövethez jussanak a rendőrök öszre.

* **Lehoczky Lajos meghalt.** Királyi lehotáról vesszük a szomorú hírt, hogy királylehotai *Lehoczky Lajos* ny. kir. kuriai bíró, a Lipót-rend lovagja e hó 24-én életének 64. évében, hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése e hó 27-én, szombaton délután 6 órakor volt Királylehotán, amikor az elhunytat nagy részvét mellett a családi sírkertben helyezték végső nyugalomra. — *Lehoczky Lajos* hosszú ideig működött Nagyváradon a kir. ítélőtáblán mint a polgári tanács bírójának egyik legkiválóbbja. A nagytekintélyű bíró csak néhány éve vonult nyugalmába előhaladott betegeskedése folytán. Egyideig még Nagyváradon maradt nyugdíjba vonulása után is, majd Királylehotára költözött az ősi kuriába, ahol szenvedéseitől a halál váltotta meg. Özvegye, szül. nagypalugyai és turócvidéki *Platthy Margit* és *István*, *Brunó* és *Árpád* fiai gyászolják az előkelő és kiterjedt rokonsággal.

* **A liszt és kenyér ára.** Tudatom a város közönségével, hogy a m. kir. miniszteriumnak 3156—1918. M. E. számú rendelete alapján a liszt- és kenyérárakat 1918. évi augusztus hó 1-től kezdődőleg a következőképpen állapítom meg:

I. Liszt.

Nullásliszt és buzadara 1 kilogramm	K 3-26
Főzösliszt 1 kgr.	K 1-
Buzakenyérliszt 1 kgr.	K 0-66
Rozsliszt 1 kgr.	K 1-08

II. Kenyér.

Kenyér kenyérlisztből péknél 1 kiló	K 0-70
Viszontelárusítónál 1 kiló	K 0-72
Kenyér főzöslisztből péknél 1 kiló	K 1-04
Viszontelárusítónál 1 kiló	K 1-06

Lukács Ödön
polgármesterhelyettes.

* **Mennyit adnak a megye egyes járásai? Fráter Barnabás** alispán holnapra, szerdára értekezletre hívta össze a járási főszolgabírákat. Ezen az értekezleten megtárgyalják azt a kérdést, hogy hány vagonot szolgáltasson be a megye minden egyes járása abból a 3500 vagon buzából, amelyet a közéletmezési szaktanácskozáson Biharmegyére kivetettek. Az értekezlet előadója *Elek Móric* közéletmezési előadó, akinek e tekintetben kész programja van.

* **Izléltelenség egy honvéd újságban** A Szatmári Honvéd című lapban, mely a 12. honvédezred lapja, katonalápban szokatlan idélenség virágzik. A lap július 15-iki számában humoros pályázat van egy 100 koronás ösztöndíjra. Nem érdekel bennünket az, hogy a pályázat tele van tüzdelve oly viccekkel, amelyeknek olvastára pesti mondás szerint „kinyílik az ember zsebében a bicika”. Több ennél, hogy többek között ily kitétel van a pályázatban: „Előnyben részesülnek a nyugalmazott nyugdíjas római pápák gyermekei...” Tiltakozunk, hogy honvédújságban ily bornirt hangon lehessen írni az egyház fejről s felhívjuk a lap szerkesztőjére a honvédelmi miniszter ur figyelmét. A lap zsidó szerkesztője: *Engländer Viktor* ugyanis nem tudni minő módon volt kinevezhető szerkesztő érdemek alapján zászlós-nak, pedig még a hadtápkörlet hátsó határát sem látta ugyanakkor, amidőn ugyanazon ezrednél önkéntesek évnél tovább tartó harc-téri, olasz fronton töltött szolgálat után sem tudnak tisztjelöltek lenni. — Az idők jele ez is.

* **Nagy hagyatékok a városi árvaszéknél.** A városi árvaszék mostanában milliós hagyatéki ügyek intézésébe fogott. Érdekes ezek között *Pogány János* bérkocsis feleségének hagyatéka. *Pogányné* egy utcát hagyott örökségül gyermekeire, a *Hódossy Miklós* utcát, amelyet ők férjével ketten nyitottak s amelynek két oldalán 14 ház az övék. A vagyon ma közel félmilliót ér s *Nizsalovszky Sándor* h. árvaszéki elnök találékony buzgaima a hagyatékat megmenti az örökösök részére szerencsés kölcsönök útján. Folyamatban van *Guttman József* örökségének ügye, ez a közel 2 milliós hagyatéknál, mint az árverési rovatban olvasható volt, a Rákóczi-uti ház eladó. Nagyváradra került *Kovács Zsigmond* milliós hagyatéki ügye. Aradról most érkezett meg a Vály-örökösök hagyatéka, amelynél közel egy millióról van szó. A nagyváradi árvaszék, amelynek hagyatéki ügyekben való korrekt eljárása országosan ismert, e nagy hagyatékok helyes elintézését éppugy meg fogja oldani, mint az eddigieket.

* **Kedd és csütörtök hustalan nap.** A minisztertanács foglalkozott a hustalan napok kérdésével. A közéletmezési miniszter herceg Windischgraetz Lajos előterjesztésére a minisztertanács elhatározta, hogy augusztus elsejétől kezdve kedd és csütörtök hustalan nap lesz. A marhaállomány megvédése céljából kellett így határozni. — A józan ész úgy hozta volna ugyan magával, hogy az egyik hustalan nap péntek legyen, mert ez a keresztényeknek úgy is hustalan nap. De hát a pénteket nem lehetett hustalan nappá tenni, mert felindultak volna miatta a galíciaiak. Így hát most a keresztényeknek három hustalan napjuk van Magyarországon, a galíciaiaknak kettő. Legalább több hust ehetnek, hiszen az ő kedvükért van Magyarországon!

Eljegyzés. *Korda Ödön* Nagyszalonáról eljegyezte *Lówy Iluskát* Szegedről. Minden külön értesítés helyett.

* **A 307. honvéd gyalogezred történelme.** A Csernovicot és egész Bukovinát védő híres 307. honvéd gyalogezred története a pozsonyi 13. honvéd pótzászlóaljnál iratik meg. Minthogy az ezred az egész országból állított össze és mert az ott szolgált teljesített tisztjek jelenlegi tartózkodási helye részben ismeretlen, ezuton is kéri a 307. ezred történetirői csoportja, hogy mindazok, kik bármilyen rövid ideig szolgáltak a 307. ezred kötelékében, összes feljegyzéseiket, fényképeiket, rajzaikat stb. bocsássák a honvéd pótzászlóalj XVII. b. (ezred történet) csoportjának Pozsony, rendelkezésére. A történetirő csoportnak szüksége van az összes tisztjek címére is, miért kéri a volt 307-es tisztjeket, hogy jelenlegi tartózkodási helyüket is közöljék.

* **Az összement Magyar Figaró.** Valamikor lepedő nagyságu volt a pornográfia hetilapja. Háboru előtt a meztelenségek szabadalmazott lapja vidáman élt, rosz és hitvány szövegekre még roszabb s egészen hitvány képeket rajzoltatott, hogy minél több halacska akadjon a horogra s jöjti a háboru s a papir, amely elpirult a Magyar Figaró rajzai alatt, lassan elfogyott. A gonosz ösztönök terjesztője s bujtogatója lassan összement, mint a mérges gomba, a melyet egy telitalálat ért Ma már hullá ez az újság, szellemtelen, üres és léhasága is unalmas, szürke. A háboru mérlegébe azon az oldalon, ahol a hasznáról beszámolnak, tegyék oda ezt a kis hasznót is: a Magyar Figaró megnyomoritását.

* **A liba.** Egy nyugalmazott szolgabíró beszél: Beidézik a parasztot a szolgabíróhoz s be is állit pontosan a tárgyalási napon.

— Adjon Isten! — mondja s leteszi a kosarat, amelyben két szép liba ül. Itt vagyok.

Megtartják a tárgyalást s a parasztot felmentik.

— Megköszönöm szépen, mondja a paraszt s emeli a kosarat a vállára.

— Hát a liba? — kérdezte a szolgabíró.

— A liba? — mondja a paraszt, azt hazaviszem.

— Hát akkor, miért hozta be? — kéri a szolgabíró.

— Azért, — feleli a paraszt, mert nem akartam, hogy a szolgabíró ur azt kérdezze tőlem, mikor bejövök az ajtón: Hát nem hoztál libát?

* A kamara teljes ülése. A nagyvárad kerületi és iparkamara f. 1918. évi július hó 31-én, szerdán d. u. fél 3 órakor, saját székházában teljes ülést tart, melyre a t. címet ezennel vanszerencsém meghívni. Nagyvárad, 1918 július hó 24. Dr. Moskovits József, kamarai elnök. Az ülés tárgyai: I. Elnöki közlések. II. Az időközben tartott elnöki tanácsülések jegyzőkönyvei. III. Titkári jelentés az ügyforgalomról és kiküldetésekről. IV. A pénztáros jelentése. V. Az 1917. évi zárszámadások. VI. Az osztály-ülések jegyzőkönyvében foglalt javaslatok. 1. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur leirata központok ügyében. 2. U. a. leirata az üveges ipar képzéséhez kötése tárgyában. 3. U. a. leirata Nagyvárad város kéményseprési szabályrendeletének módosítása tárgyában. 4. A hivatásos kereskedelem bekapcsolása a hatósági cikkek forgalmazásába. 5. A katonai szolgálat következtében üzletüket és üzemüket megszüntetni kényszerült kiskereskedők segélyezése. 6. A vasuti árudíj szabás felemelése. 7. A vasuton szállított áruk rakodási díj szabásának módosítása. VII. A m. kir. földművelésügyi miniszter ur leirata a víziuti program ügyében. VIII. A meghívók szétküldése után napirendre tűzött ügyek.

* Értesítés. Értesitem a tisztelt szülőket és növendékeimet, hogy a zongora- és énektanítást újból megkezdem. Előkészíték az énektanítói tanfolyamra, melyet megfelelő előkészülettel 6 hónap alatt ellehet végezni. Jelentkezés csak szerdai napon. Tisztelettel *Lamprecht Mici*, az Országos M. Kir. Zeneakadémián államilag képesített okleveles ének- és okleveles zongora-tanítónő. Arany János-utca 4. Ugyanott új pianó eladó.

* A szőlőmunkát kitünően értő, keres a város közelében szőlőt a jövő évre feles munkára. Értekezhetni Schlauch-tér 12. szám

Legujabb füzőket legolcsóbban Kesztenbaum Juliskánál lehet beszerezni.
Rákóczi-ut, (Korona gyógyszerár mellett)
Telefonszám: 827.
Leibchenek félárban!

MOZI.

Nagy esemény az Apollóban. Mindazoknak, akik a modern filmet szeretik, különös figyelmébe ajánljuk az Apolló mai grandiózus műsorának fénypontját. A nagy-szerű film bizonyára nagy tetszést fog aratni s a műsor többi száma is méltó feltűnést kelt.

Kabaré előadás a Vigadóban. Ma kedden és holnap nagyszabású kabaré-előadást rendeznek a Vigadó mozgó színházban. Kitünő művészek elsőrangú műsorukkal fogják szórakoztatni a közönséget, stílusos, előkelő nivóju magánssámmal, kis kabaré tréfákkal, apró bluetekkel, pompás kuplékkal és dalokkal.

Az előadás, mely mindkét napon délután hat és este 9 órakor kezdődik, Kertész Lajos, a kitünő, nagytehetségű művész, Jancsó Jolán és Márton Sári, a briliáns hangú fiatal énekesnők és Békefi Lajos, a Szigligeti-színház népszerű, jeles tenoristája szerepelnek repertoárjuk legjavával az előadásban, amelynek nem közönséges érdekessége lesz Rabete Leó fellépése. Rabete orosz fogoly, akinek tüneményes hangja a szakkörökben is szenzációsan tünt fel és a Magyar Színész Egylet is tagjai sorába szerződtette. —

Helyárak: páholy 4 korona, zsöllye 3 korona, támlásszék 2 korona, erkély 1 korona.

VIGADÓ mozgó-színház **MA Művészet.**
Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek

APOLLÓ mozgó-színház **MA**
Az anya bűne.
Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek

Főszerkesztő: **DR. KRÜGER ALADÁR.** Felelős szerkesztő: **DR. PAPP KÁROLY**
Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-t.

482/1918.

Hirdetmény.

Értesitem a termelőket és szőlőbirtokosokat, hogy pálinkakifőzésre alkalmas, teljesen éret veres szilvának a beváltását Nagyváradon, Kolozsvári utca 74. sz. alatt levő központi telepünkön, továbbá Fugyivásárhely, Harangmező és Pusztajlak beváltó állomáson folyó hó 30-án, kedden megkezdjük. Felkérem ennél fogva mindazokat, akik pálinkafőzésre alkalmas, teljesen érett veres szilva (nyári szilva) terményöket beváltani óhajtják, hogy saját érdekükben a szállítást haladéktalanul kezdjék meg. A beváltást a pénzügyminiszter ur rendelete értelmében megállapított maximális áron fogjuk eszközölni és ugyanacsak a megállapított fuvarköltséget métermázsánként megtérítjük.

Mindazok a nagyobb termelők, akik augusztus hó 15-ig legalább 100 métermázsas szilvamennyiséget szállítanak be, a kitermelendő alkoholt egy részének maximális áron leendő megvételére igényüket a beváltásnál bejelenthetik.

Mindazok a termelők, akik a beszállításhoz alkalmas fuvarral nem rendelkeznek, de legalább esetenként 10 métermázsas éret, erjedésnek meg nem indult szilvamennyiségnek átadását garantálják és ezt telefonon (Telefon: 1682.) bejelentik, ugy a bejelentett napon saját fuvarossainkkal szívesen gondoskodunk a beszállításról. Jelen esetben csakis teljesen éret és erjedésnek meg nem indult szilvának a beszállítását eszközöljük.

Ismételten felkérem a termelőket, hogy saját érdekükben a behordást minél előbb eszközöljék.

Nagyvárad, 1918 július 26.

Városi központi szeszfőzde.

TÚZIFA

a városnál kiváltott tűzifa házhoz való szállítására

megrendelés átvéti Rákóczi-ut 22. sz. a., APOLLÓ-TÓZSDE.

Szépségápolási műterem Bémer-tér 3., emelet

ahol minden szépséghiba szakszerűen kezelik. Piperecikkeit vidékre is utasítással küldöm.

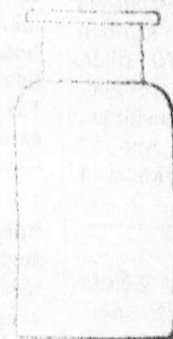
STERNBERG HELEN kozmetikusnő.

Eladó ingatlanok:

Nyomda-u. 4. sz. ház, földszintes, nagy parkkal.
Rulikovszky-uti 18. sz. alatti 1 emeletes bérház és
Füzes-u. 69. sz. alatti ház.

Felvilágosítást nyújt a Magyar Bank r.-t.

HETI ÁRJEGYZÉK:

- Porcellán mozsár ütővel . . . . . 12—
- Majolika gyümölcsállvány 6 tányérral . 15—
- Majolika tálca fogóval . . . . . 8—
- Majolika cukortartó diszes . . . . . 8—
- Majolika gyümölcskészlet . . . . . 8—
- Vizes készlet csiszolt üvegből . . . . . 12—
- Boros . . . . . 12—
- Likör . . . . . 12—
- Befőttes készlet kristály fehér . . . . . 12—
- Gyümölcs készlet kristály üvegből . . . . . 12—
- Majolika fali sőtartó színes . . . . . 8—
- Majolika vizeskanós színes . . . . . 10—
- Kenyérfosar színes üveggel . . . . . 10—
- Chinaezüst cukortartó . . . . . 10—
- Chinaezüst gyümölcsállvány . . . . . 10—
- Majolika virágváza színes . . . . . 5—
- Majolika virágtazék . . . . . 5—
- Majolika diszfigura . . . . . 5—
- Porcellán főzőlábas . . . . . 5—
- Porcellán főzőfazék . . . . . 5—
- Teáskészlet színes aranyozással . . . . . 50—
- Kávékészlet színes aranyozással . . . . . 50—
- Feketéskészlet színes aranyozással . . . . . 50—
- Ebédőkészlet felszerelve sz. aranyozással 150—
- Hidegfelvágott készlet sz. aranyozással 40—
- Mosdókészlet színes finom diszítéssel . 50—
- Faltiltór színes aranyozott kerettel . . . 80—
- Asztali-lámpa teljesen felszerelve . . . 25—
- Függő-lámpa teljesen felszerelve . . . . 30—
- Teáspohár chinaezüst foglalásban . . . 8—
- Teáscsésze színes finom aranyozással . . 4—
- Kávécsésze . . . . . 4—
- Köpöcsésze . . . . . 5—
- Főzőlábas barna tűzálló füllel . . . . . 5—

Nipppek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt víztartók, Konyhaberendezési cikkek, Képkerekek, Ablaküvegezés.
Eladás nagyban és kicsinyben!!

KOMLUS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és diszjúáru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám 372.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Eladó.

37 kat. hold szántóföld gazdasági épületekkel, Váradi-Csehi határában. Bővebbet a tulajdonosoknál Nagyvárad, Szacsavay-utca 77. sz.

Nőiszabóság

— Divatterem. Elegáns costümök, estélyi és utcai ruhák, aljak, blouzek legszebb kivitelben méret után készülnek. Átalkingások is elfogadtnak. Tiszviselő családoknak kedvezmény. Cziller Imre áruházában.

Fényképészeti

lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Ruhafesték

valódi két oroszán H védjegyű minden színben kapható. Ára 70 fillér. Viszonteladók árengedményben részesülnek. Farkas István „Apolló” drogériája, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Kiadó

üzlethelyiség. A Zöldfa épületben a volt kávéházi helyiség (körülbelül 300 négyzetméter terület kiadó. Értekezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa r.-t.” irodájában, Saspassage 22. sz. lépcső, I. emelet. Telefon 14-00.

Ne dobja ki pénzét új ruhákért, mert a kitűnően bevált ruhafestékek régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag átfestheti. Egy levél ára 50 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Tavaszi

szeplők, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, mitesszerek ellen biztos az IPO-krém. Ára 5 kor. és szappan Viora átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Pemete

és hársfamézscukorka elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatása. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Tyukszemirtó

három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Bérbeadó

Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) koresma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r. t. nagyváradai cégnél nyerhető.

Poloskairtó

Noksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák irtására. Ára 2-40 K, nagy áveg 5 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Ór

lakással és jó fizetéssel felvétetik a Fekete sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3—5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számú lépcső, I. emelet.

Jó bizonyítványokkal rendelkező megbízható egyén hivatalosigai minőségben állandó alkalmazást nyer az Egyesült Bank és Takarékpénztárnál, Bémer-tér 4.

Butorozott

szobák kiadók Zöldfa-épület emeletén. Értekezhetni a szobakezelőnőnél.

Szent László Püspök gyógyfürdő

Nagyvárad mellett.

A kénes hévíz források természetes forrása 42°C Kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással köszvény, csusz, csontbajok, női betegségek és hasonló fájdalmas betegségek ellen.

Mindenről kellőleg gondoskodva van!

500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. — Nagyszabásu nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrásvízzel, uszástanítás, napfürdő, homokkura. Fürdőismertetőt küld: az Igazgatóság.

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezetékszerelő, bádogos, lakatos, műszerész és bronzműves.

Írógép, gramofon, kerékpár és National Cassajavitó. Elektrotechnikai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-szálas Tungstram-égők, villanyvasa-
:: lók állandóan raktáron. ::

ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvekre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Leszámitól váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálog kölcsönöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra.

LEGF. BUZACSRIZ,

folyékony „ARGOS” csiriz, faszeg, mindenféle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐRTALPVEDŐK stb. Legf. CSONTENYV kapható Stern Miklós bőrhulladék üzletében Nagyvárad, Zölofa-u. 9. sz. Vidékiek kérjenek árajánlatot

Felső kereskedelmi és polgári iskolai magánvizsgákra előkészít felelősséggel a Donát-féle ker. magántanfolyam.

Minden hónapban kezdődik új ker. tanfolyam hölgyek részére

gyora- és gépirásra, ker. számtanra, könyvviteire.

Beöthy Ödön-u. 30. Telefon 1000.

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Félix gyógyfürdő

Nagyvárad mellett

Kelet-Magyarország leglátogatottabb hévíz fürdője. Természetes 49°C hőmérsékletű forrás, köszvény, csusz stb. ellen

Télen-nyáron nyitva!
Villanyvilágítás!

Téli szeziónban (október-május) pensiórendszer. Prospektust díjtalanul küld a

Fürdőigazgatóság.

A Félix-fürdő kedvezményes jegyei a Munkásbiztosító Pénztárnál kaphatók

NAGYVÁRAD VÁROS VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszerelő telefonja 55.

Betűszedő tanulónak fiu és **berakó** tanulónak leány fizetéssel felvétetik a **Szent László-nyomda** részv.-társaságnál.